

illegaliteit: in de GAC was zij lid geworden van de linker-sectie.

De derde leiding was tegenstandster geweest van het denkbeeld dat de CPN onmiddellijk na de bevrijding weer naar voren zou treden: zij had gemeend dat er één arbeiderspartij (alsook één vakcentrale) moest komen, waarbij evenwel allen die communistisch dachten, rond *De Waarheid* geconcentreerd moesten worden – vertrouwd werd dat dezen door hun grotere strijdbaarheid de koers van die ene socialistische partij in marxistische geest zouden gaan bepalen. In de laatste maanden van de bezetting was hun scholing begonnen: Baruch had daartoe enkele nummers samengesteld van een kaderblad, *Scholing en strijd*, waarin hij o.m. op een uiteindelijke vestiging van de z.g. dictatuur van het proletariaat had aangedrongen. Al deze activiteit had elders reacties opgewekt: er was bezorgdheid bij de leiding van de BS dat communistische illegale kernen wapens zouden wensen achter te houden – bezorgdheid vooral ook bij diegenen die de Stichting van de Arbeid zouden oprichten, dat het denkbeeld om één vakcentrale, een Eenheidsvakcentrale, op te richten (ter voorbereiding van die EVC werd van oktober '44 af door Berend Blokzijl en anderen een illegale vakbondskrant uitgegeven) bij talrijke arbeiders zou aanslaan.

Dat laatste bleek in het bevrijde Zuiden duidelijk het geval te zijn: de in Limburg ondergedoken communist W. van Exter richtte er de al genoemde Nederlandse Bond van Arbeiders in het Mijnbedrijf op die een grotere aanhang kreeg dan de twee confessionele mijnwerkersbonden en de NVV-bond. Van Exter ging nog een stap verder: vooral op advies van de plaatsvervangend leider van de Franse Communistische Partij Jacques Duclos¹, richtte hij eind december '44 in Eindhoven de Communistische Partij Bevrijd Gebied op.

Op zondagavond 6 mei nu hielden communisten in Amsterdam hun eerste vergadering. Brandenburg verklaarde hier opnieuw dat hij er een tegenstander van was dat de CPN weer naar voren zou treden – de vorming van een nieuwe socialistische partij en van een eenheidsvakbeweging diende het doel te zijn. Aldus ook een verklaring die het 'dagelijks bestuur der CP' op 7 mei in *De Waarheid* deed verschijnen. Drie dagen later, 10 mei, kwam dat bestuur in Amsterdam bijeen – hier verscheen onverwachts van Exter en in het gezelschap van Brandenburg bevond zich nu Paul de Groot die daags tevoren Amsterdam had bereikt. De

¹ De leider, Maurice Thorez, begin '40 naar de Sowjet-Unie uitgeweken en vervolgens in Frankrijk wegens desertie ter dood veroordeeld, bevond zich nog in Moskou.